

**ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ**

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015
Кафедра філософії, соціології та політології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

(пост. п. 8 від «15» 12 2022 р.)

Ректор

 Анатолій МАЗАРАКІ

**ПОЛІТИЧНА АНАЛІТИКА ТА ПРОГНОЗУВАННЯ/
POLITICAL ANALYTICS AND FORECASTING**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

Київ 2022

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ заборонено

Автори: Стичинська А.Б., кандидат політичних наук, доцент.

Програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії, соціології та політології 23.11. 2022 р., протокол № 13.

Програму розглянуто і затверджено на засіданні вченої ради факультету міжнародної торгівлі та права 13.12. 2022 р., протокол № 6.

Рецензенти: Воробйова Г.Ю. кандидат політичних наук, доцент.
Поживанов О.М. координатор громадської організації «Фонд муніципальних реформ «Магдебурзьке право»

**ПОЛІТИЧНА АНАЛІТИКА ТА ПРОГНОЗУВАННЯ/
POLITICAL ANALYTICS AND FORECASTING**

ПРОГРАМА / COURSE SUMMARY

ВСТУП

Програма дисципліни «**Політична аналітика та прогнозування**» призначена для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Державного торговельно-економічного університету денної та заочної форми навчання. Галузі знань:

- 05 – соціальні та поведінкові науки, спеціальність 052 «Політологія», ОП «Політологія міжнародних відносин»;

Програму підготовлено відповідно до Стандартів вищої освіти України та відповідних освітньо-професійних програм підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Державного торговельно-економічного університету денної та заочної форми навчання.

Програма дисципліни «**Політична аналітика та прогнозування**» складається з наступних розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

1. Мета дисципліни «Політична аналітика і прогнозування» полягає в тому, щоб надати студентам цілісне уявлення про базові теоретичні основи політичного аналізу та прогнозування, оволодіння практичними навичками застосування базових методик та прийомів в області прикладного аналізу та прогнозування соціально-політичної ситуації.

Завдання дисципліни «Політична аналітика і прогнозування»:

надати студентам цілісну систему знань про основи управління політичними процесами суспільства, особливості комунікації під час виборчих кампаній, а також вміння самостійно аналізувати явища та процеси політичної сфери за допомогою різноманітних методів, оцінювати політичні події сучасного світу, здійснювати прогноз розвитку різноманітних процесів і явищ політичного та соціального життя. В результаті навчання студенти мають не лише продемонструвати масив теоретичних знань, але й засвоїти та використовувати ці знання у своїх самостійних дослідженнях політичних процесів, вміючи надавати експертну оцінку та розробляти прогноз політичних ситуацій і політичних рішень.

Предметом вивчення дисципліни «Політична аналітика та прогнозування» є політичні інститути та процеси, явища, політичні ситуації та політичні рішення.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Знання

- Основ експертно-аналітичної діяльності в сфері політики;
- Базових підходів, моделей і принципів політичного аналізу, прогнозування, політичного менеджменту;
- Методів збору та обробки даних при проведенні політичного аналізу;
- Визначень та інтерпретацій основних категорій понять політичного аналізу, прогнозування, політичного менеджменту;
- Особливостей, правил, прийомів та принципів експертно-аналітичної діяльності в сфері політики.

Вміння

- Здійснювати аналіз проблемно-політичної ситуації;
- Здійснювати прогноз політичної ситуації;
- Критично оцінювати різноманітні теоретичні підходи та концепції, що існують в політичному аналізі та прогнозуванні;
- Оформити і представити результати прикладного політичного дослідження у вигляді аналітичної доповіді.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Політична аналітика і прогнозування» забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою:

зі спеціальності 052 «Політологія», ОС «бакалавр»

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
ЗК1	<i>Здатність до соціально-політичного осмислення загальних принципів і законів розвитку природи, суспільства та пізнання.</i>	2-20
ЗК5	<i>Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різноманітних джерел політичних знань.</i>	2-20
ЗК9	<i>Здатність до адаптації та дії в новій ситуації; вміння виявляти, формулювати та вирішувати соціально-політичні проблеми.</i>	2-20
<i>Фахові компетентності за освітньою програмою</i>		

ФК2	<i>Поглиблене знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології та володіння категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.</i>	1-20
ФК3	<i>Комплексне розуміння принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.</i>	2-20
ФК4	<i>Комплексне застосування широкого спектру політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.</i>	1-20
ФК5	<i>Комплексне розуміння особливостей реалізації влади у різних політичних системах та застосування широкого спектру політологічних теорій, концептів і методів для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.</i>	2-20
ФК8	<i>Здатність формулювати наукову проблему, робочі гіпотези досліджуваної соціально-політичної проблеми, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та аналіз соціальної практики</i>	4-20
ФК10	<i>Здатність професійно презентувати результати своїх досліджень у вітчизняному та міжнародному науковому просторі.</i>	3-20
ФК13	<i>Здатність до саморозвитку, самовдосконалення та відповідальності за новизну наукових досліджень та прийняття експертних рішень.</i>	3-20
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		

ПРН 3	<i>Мати системний науковий світогляд та філософсько-культурний кругозір, який включає розвинене критичне мислення, професійну етику та академічну доброчесність, повагу різноманітності та мультикультурності.</i>	1-20
ПРН4	<i>Комплексно розуміти природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.</i>	1-20
ПРН5	<i>Знати на поглибленому рівні нормативну та позитивну політичну теорію, політичний аналіз, порівняльну та прикладну політологію та володіти категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.</i>	1-20
ПРН6	<i>Комплексно розуміти принципи функціонування та закономірності розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.</i>	1-20
ПРН8	<i>Комплексно розуміти особливості реалізації влади у різних політичних системах та використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.</i>	1-20
ПРН12	<i>Уміння доводити результати досліджень та інновацій та публічно їх представляти, обговорювати їх і дискутувати з науково-професійною спільнотою.</i>	1-20

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Еволюція футуроорієнтованого потенціалу.

Міфологія як найбільш рання форма опанування людиною майбутнього і невід'ємна складова соціального становлення в межах різних цивілізацій. Утопія як ідеальний, не-досяжний суспільний лад, державний устрій. Ідеї утопізму у працях Шан Яна, Платона, Августина Блаженного, Т. Мора, Т. Кампанелли, Ф. Бекона, А. Сен-Сімона, Ш. Фур'є, Р. Оуена. Картини

небажаного майбутнього та критика тоталітарних режимів в творах антиутопії. Романи-попередження Дж.Оруела, Є. Замятіна, О. Хакслі. Фантастика як форма відображення світу, де на основі реальних уявлень створюється логічно несумісна з ними картина Всесвіту. "Філософію майбутнього" О. Флехтхейма як протиставлення утопії. Футурологічні ідеї Ф. Фукуями, С Хантінгтона.

Список рекомендованих джерел

Основний: 4 (6-25),5 (4-38),7 (4-25).

Додатковий: 1 (5-40),11 (3-28),18 (5-25).

Інтернет-джерела: 1-6.

Тема 2 . Політична аналітика і прогнозування як наука і навчальна дисципліна

Становлення політичного прогнозування як навчальної дисципліни. Прогностика як система наукових знань про майбутнє. Політика як об'єкт політичного прогнозування. Поняття, функції та особливості політичного прогнозування. Необхідність політичного прогнозування через нові внутрішньо та зовнішньодержавні виклики. Соціальна, політична, економічна та інформаційна цінність прогнозів. Становлення політичної аналітики і прогнозування як науки у світі. Основні школи політичного аналізу і прогнозування. Центри розробки політичних прогнозів.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2 (4-23), 4 (3-35), 7 (5-35).

Додатковий: 4 (25-35),19 (35-48),21 (16-37).

Інтернет-джерела: 1-6.

Тема 3. Політична аналітика як передумова розробки політичних прогнозів.

Політичний аналіз як особлива галузь політичної науки, яка формулює основні вимоги вивчення конкретних проблем, пошуку їх найбільш прийнятних рішень і визначення необхідних для цього засобів. Політичний аналіз як основа політичного прогнозування. Теоретичний, прикладний та методологічний рівень політичного аналізу. Рівні політичного аналізу та його структурні особливості. Суб'єкти та об'єкти політичного аналізу. Аналітичні центри. Функції аналітичних центрів. Ситуаційний політичний аналіз та його сутність. Поняття, структура та основні етапи загального аналізу політичної ситуації. Види політичного аналізу. Статистичні методи в політичному аналізі. Методи аналізу документів. Експертні методи політичного аналізу. Оцінювання як напрям політичної аналітики. Поняття та етапи прагматичного аналізу. Аксеологічний аналіз як напрямок оцінювання процесів політики. Політичний аналіз і забезпечення ефективної державної політики.

Список рекомендованих джерел

Основний: 3 (54-65), 6 (5-42), 7 (4-28).

Додатковий: 19 (42-64), 21 (37-61).

Інтернет-джерела: 1-7.

Тема 4. Політичні події та явища як особливі об'єкти політичного аналізу.

Поняття політичної ситуації. Політична ситуація як об'єкт політичного аналізу. Базові категорії практичної політики і категоріальний апарат політичного аналізу. Критерії розмежування фундаментальної і прикладної сфер політичної науки. Методика використання фундаментальних законів політики в процесі аналізу конкретних політичних ситуацій. Структура політичного аналізу. Основні та необхідні риси сучасного ситуаційного аналізу. Основні види аналізу політичної ситуації. Вертикальний тип загального аналізу політичної ситуації. Горизонтальний тип загального аналізу політичної ситуації. Фрагментарний аналіз політичної ситуації. Проблемний і діагностичний ситуаційний аналіз.

Список рекомендованих джерел

Основний: 3 (57-78), 6 (65-71), 7 (62-70).

Додатковий: 18 (71-85), 19 (12-41), 21 (7-46).

Інтернет-джерела: 1-7.

Тема 5. Типи та методи політичного аналізу

Науково-аналітичний та науково-теоретичний рівні політичного аналізу. Використання загальнонаукових методів. Типи конкретно-аналітичних методів: порівняльний, узагальнення, аналогій, математичний, та ін.

Міждисциплінарність дослідницького підходу. Метод групового інтелекту як протидія суб'єктивним факторам.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1 (15-37),6 (24-48),7 (18-50).

Додатковий: 8,15, 18,19.

Інтернет-джерела: 1-7.

Тема 6. Суб'єкти політичного аналізу і прогнозування

Поняття політичного експерта. Розмежування політичних експертів і політиків. Політична експертиза та її парадокси. Еволюція політичної експертизи. Причини та фактори бурхливого розвитку політичних експертних знань у ХХ – ХХІ ст. Класифікація суб'єктів політичного аналізу. Секторна класифікація Л.Пала. Трьохсегментна класифікація Д.Веймера та А.Вайнінга. Стан політичної експертизи в сучасній Україні. Розвиток політичних аналітичних центрів і аналітичних служб.

Список рекомендованих джерел

Основний: 5 (74-97),6 (102-114),7 (65-84).

Додатковий: 7 (14-27),9 (54-71), 20 (67-82).

Інтернет-джерела: 1-7.

Тема 7. Процес політичного аналізу та його етапи

Визначення об'єкта політичного аналізу. Технологія політичного аналізу. Формування емпіричної бази і вибір джерел. Нагромадження та структуризація інформації. Визначення пріоритетних питань політичного аналізу. Окреслення попередніх аналітичних результатів і їх синтез. Підготовка рекомендацій та прогностичне моделювання ситуацій. Верифікація і попередня верифікація результатів аналітичної діяльності. Безперервність розробки політичного аналізу і прогнозу.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2 (91-114),5 (134-165),6 (84-102),7 (201-231).

Додатковий: 18 (74-96),19 (121-136),21(127-145).

Інтернет-джерела: 1-7.

Тема 8. Поняття, специфіка і види політичного прогнозу.

Поняття «прогноз». Об'єкт і предмет політичного прогнозу. Напрями соціально-політичного розвитку як об'єкти політичного прогнозування. Внутрішньополітичне і зовнішньополітичне прогнозування. Основні типи та

критерії диференціації прогнозів. Пошукові та нормативні прогнози. Проблемно-цільовий критерій визначення прогнозів. Прогнози за характером здійснення та ступенем достовірності. Активні і пасивні, самовиконуючі та самозаперечувані прогнози. Часові параметри розмежування прогнозів: оперативний, короткостроковий, середньостроковий, довгостроковий та віддалений. Етапи здійснення прогнозів.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2 (3-16),4(6-54),5(6-86),6 (4-38).

Додатковий: 8 (14-37),18 (48-96),21 (107-121).

Інтернет-джерела: 1-7.

Тема 9. Методи і принципи політичного прогнозування.

Типологія методів політичного прогнозування. Розмежування методів: суб'єктивні та об'єктивні, наївні та каузальні, лінійні та нелінійні. Задачі статистичних методів. Експертні методи політичного прогнозування (метод «Дельфі», брейнстормінг – мозковий штурм, експертна оцінка). Моделювання у політичному прогнозуванні, глобальні та локальні моделі. Характеристика детермінованих моделей. Основні методи та алгоритми сценарного прогнозування. Принцип «відкритості майбутнього» та «альтернативності майбутнього». Ігровий метод. Ситуаційний і SWOT-аналіз у політичному прогнозуванні. Штучні нейронні мережі та їх основні задачі. «Early Warning» у прогнозуванні політичних конфліктів. Івент-аналіз як кількісний метод вивчення політичної реальності. Принципи політичного прогнозування. Синергетика як універсальний принцип забезпечення достовірності прогнозу. Верифікація політичного прогнозу.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2 (106-116),4 (165-201),5 (114-131),6 (75-91).

Додатковий: 4 (47-56),8 (85-95),13 (74-101),21 (112-131).

Інтернет-джерела: 1-7.

Тема 10. Основні напрями прогнозування соціально-політичного розвитку

Проблемно-тематична верифікація сфер. Сфери використання аналізу за призначенням. Аналіз для підготовки політичних рішень. Аналітична розробка політичних технологій. Осмислення політичного сьогодення для підготовки матеріалів популяризаторського, рекламного характеру та медіаматеріалів. Оцінка соціально-політичних ризиків. Діагностика розташування і співвідношення політичних сил. Експертна оцінка документів. Розробка стратегії і тактики суб'єктів політики. Нові виклики і загрози міжнародному суспільству як основна сфера політичного аналізу.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1 (4-45),2 (12-65),4 (10-75),6 (25-95).

Додатковий: 10 (25-56),13 (95-140),15 (10-215),21 (34-65).

Інтернет-джерела: 1-7.

Тема 11. Особливості методики стратегії і тактики.

Планування і політичне прогнозування. Основні фази планування. Етапи політичного планування. Поняття «стратегія» та її основні задачі. Особливості реалізації політичної стратегії і політичного планування. Роль і вигода стратегічного планування. Класифікація стратегій. Система функціональних стратегій державних установ і організацій. Види конкурентних стратегій. SWOT-аналіз як метод стратегічного планування. Ефективність державного управління у процесі здійснення стратегічного планування. Модель політико-управлінських мереж. Класифікація управлінських рішень. Стратегічні пріоритети внутрішньої та зовнішньої державної політики. Оцінювання та контроль у стратегічному управлінні.

Список рекомендованих джерел

Основний: 4 (85-112),5 (97-121),6 (134-156)

Додатковий: 3 (25-38),15 (25-89),22 (132-165)

Інтернет-джерела: 1-7.

Тема 12. Соціальне проектування

Зміст понять «проекткування», «соціальне проектування». Основні передумови соціального проектування. Соціальне проектування і соціальна інженерія. Предмет і об'єкт соціального проектування. Структура об'єкту соціального проектування й основні категорії теорії. Систематичні параметри соціального проектування. Мета соціального проектування. Вимоги, які висуваються до науково розроблених соціальних проектів. Способи соціального проектування. Загальнонаукові принципи соціального проектування. Методологічна розробка методів і методик соціального проектування. Інструментальна частина соціального проектування. Способи, методи і форми інструментарію соціального проектування. Класифікація соціальних проектів. Поняття оргпроектів. Проектна документація.

Список рекомендованих джерел

Основний: 4 (85-124),5 (114-165),6 (204-236).

Додатковий: 5 (116-131),15 (165-201), 22 (74-106).

Інтернет-джерела: 1-7.

Тема 13. Аналітично-експертна діяльність

Навики збору і первинної обробки інформації. Осмислення емпіричного матеріалу, формулювання висновків. Моделювання ситуацій. Розробка рекомендацій. З'ясування основних характеристик аналізованої проблеми. Визначення дискурсу клієнта як суб'єкта аналізованої ситуації. Врахування ресурсів і потенціалу політичних сил.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2 (65-94),3 (96-125),6 (85-102),7 (161-185).

Додатковий: 5 (37-96),7 (65-102).

Інтернет-джерела: 1-6.

Тема 14. Технологія прогнозування політичних ризиків.

Основні підходи до визначення поняття «ризик». Загальне оцінювання ризику та процес управління ризиками. Ідентифікування ризику. Основні підходи аналізу політичного ризику: якісні, кількісні, змішані. Основні характеристики та етапи політичного ризику. Рівні дослідження ризику: мегаризик, макроризик та мікроризик. Основні фактори ризику. Прогностичні методи дослідження політичних ризиків. Методи «старих знайомих» та «великих турів». Основні завдання при контролі ризиків. Місце і роль інформаційних технологій в управлінні політичними ризиками. Аналізування наслідків політичного ризику. Порівняння методів загального оцінювання політичного ризику. Оцінка ступеню політичного ризику в короткотерміновій і середньо терміновій перспективі. Мінімізація негативних наслідків політичних ризиків.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1 (34-126), 2 (98-131),4 (74-134),6 (13-65).

Додатковий: 6 (74-108),9 (36-59),10 (41-65),14 (114-136).

Інтернет-джерела: 1-7.

Тема 15. Методика збору та обробки інформації

Методика збору інформації, типи та характер інформації. Структурованість і систематизованість процесу збору та первинної обробки інформації. Види первинної обробки інформації: бази даних, моніторинги. Опитування. Інтерв'ювання. Спостереження. Аналіз документів. Івент аналіз, Контент аналіз. Версії баз даних та моніторингів. Факторний і порівняльний аналіз. Верифікація отриманої інформації. Планування вибірки. Методи здійснення контактів. Вторинний збір даних. Види документів за засобом фіксації інформації, змістом, функціями.

Список рекомендованих джерел

Основний: 3 (59-114),4 (78-201),7 (61-112).

Додатковий: 5 (25-69),15 (117-204),19 (102-138),21 (71-109).

Інтернет-джерела: 1-7.

Тема 16. Методи групових експертних оцінок.

Основні види групових експертних оцінок. Методи, спрямовані на розкриття творчого потенціалу учасників обговорення. Методи на основі простого обміну думками з приводу конкретної політичної проблеми. Нарада як найпопулярніший спосіб здійснення групових експертних оцінок: переваги та недоліки. Семінар як низькоефективний спосіб організації роботи експертів. Брейнстормінг як методика, спрямована на розкриття творчої активності експертів. Основні принципи та етапи брейнстормінгу. Склад експертної групи в мозковому штурмі. Феномен групового мислення. Роль ведучого в брейнстормінгу. Метод Дельфі та його основні етапи.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2 (34-109),4 (55-96),5 (42-109).

Додатковий: 4 (42-97),5 (37-69).

Інтернет-джерела: 1-7.

Тема 17. Сценарний метод політичного прогнозування.

Сценарій динамічної моделі розвитку ситуації в майбутньому. Вузькоспрямовані і комплексні сценарії. визначення та оцінювання головних параметрів розвитку об'єктів сценарного прогнозування. Визначення об'єкта сценарного дослідження (світова економіка, країна, регіон, компанія, якийсь соціально-економічний процес, щось інше). Встановлення тимчасових рамок сценарію. Виявлення груп чинників, як основа розроблених сценаріїв, його складових частин. Структура сценарію. Зони невизначеності щодо факторів впливу. Принципи формування окремих варіантів сценарію. Методи розробки сценарію: метод системи діаграм, метод посилянь, метод критичних полів, метод «заголовку газет». Критерії якості сценаріїв.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2 (96-115),4 (84-121),5 (204-237).

Додатковий: 15 (71-115),16 (62-123),18 (56-98).

Інтернет-джерела: 1-7.

Тема 18. Моделювання в політичному аналізі і прогнозуванні.

Поняття моделі. Види моделей, які використовуються в політичному аналізі. Основні приклади політичних моделей – модель політичного простору, модель фальсифікації виборів, модель адміністративного ринку. Організаційна схема політичних структур (наприклад, Верховної Ради, адміністрації Президента тощо). Схема політичного простору П. Бурдьє. Структурно-логічна схема політичної системи суспільства. Модель “входів” і “виходів” Д.Істона. Графічна модель перевірки фальсифікації виборів.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2 (207-261), 4 (165-213), 5 (140-197), 6 (87-106).
Додатковий: 1 (85-107), 3 (75-102), 15 (78-115), 21 (78-131).
Інтернет-джерела: 1-7.

Тема 19. Особливості військово-політичного прогнозування.

Військово-політичне прогнозування як один з елементів формування зовнішньої політики. Місце та роль прогнозування в процесі підготовки та прийняття військово-політичного рішення. Методологія військово-політичного прогнозування. Етапи військово-політичного прогнозування. Поняття та особливості національної безпеки. Характеристика загроз національної та глобальної безпеки. Механізм управління загрозами. Напрямки міжнародної співпраці для протидії новим викликам і загрозам міжнародної безпеки. Військово-політична організація держави. Особливості функціонування військової організації держави у різних умовах. Елементи військової політики держави. Різновиди військових доктрин держави. Сутність військової безпеки та її основні функції.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2 (98-107), 6 (75-114)
Додатковий: 6 (35-48).
Інтернет-джерела: 1-7.

Тема 20. Глобальне прогнозування тенденцій світового політичного розвитку.

Об'єкт, предмет та задачі глобального політичного прогнозування. Проблема глобалізації у сучасному світі та її хвилі. Підходи до дослідження процесів глобалізації. Глобальні моделі взаємовідносин держав. Основний вектор розвитку та побудова можливих сценаріїв розвитку міжнародної

системи. Динаміка розвитку основних суб'єктів міжнародної системи. Факторний і кластерний аналіз у дослідженні міжнародних відносин. Феномен «глобальної влади». Концепції «нового світового порядку» Генрі Кіссінджера. Ідея «кінця історії» Френсіса Фукуяма. Концепція «зіткнення цивілізацій» Самуеля Хантінгтона. Концепція «XXI століття – століття Європи» Марка Леонарда. Організації та наукові інститути, які займаються дослідженням проблем глобалізації та прогнозуванням світового політичного розвитку.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2 (4-75), 3 (14-95), 4 (25-80), 5 (113-129).

Додатковий: 13 (120-157), 21 (75-98).

Інтернет-джерела: 1-7.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ*

Основний

1. Браун М. Посібник з аналізу державної політики. — К., 2000.
2. Ващенко К.О. Політичний аналіз і прогноз у сучасній Україні / К.О.Ващенко. – К.: Логос, 2008.
3. Веймер Д., Вайнінг Е. Аналіз політики: концепції і практика / Пер. з англ. І. Дзуби, А. Олійника; Наук. ред. О. Кілевич. — К., 1998.
4. Горбатенко В.П. Політичне прогнозування: теорія, методологія, практика. – К.: Генеза, 2006.
5. Коваленко А.О. Політичний аналіз і прогнозування. – К.: Наук. світ, 2002.
6. Телешун С.О., Баронін А.С. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2001.
7. Теорія і практика політичного аналізу: Навч. посіб. / За заг. ред. О. Л. Валевського, В. А. Ребкала. — К., 2003.

Додатковий:

1. Гаврилишин Б. Дороговкази в майбутнє. – К.: Основи, 1993.
2. Гірник А., Бобро А. Конфлікти: структура, ескалація, залагодження. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003.
3. Горбатенко В.П. «Аналіз майбутнього» та його роль в управлінні соціально-політичними процесами // Політичний менеджмент. – 2004. – № 1.
4. Горбатенко В., Петренко І. Метод «Делфі» та специфіка його застосування у прогнозних розробках // Політичний менеджмент. – 2008. – № 6.

---

* Курсив – визначено джерела і літературу, наявні в бібліотеці ДТЕУ

5. Громадська думка: теоретичні та методичні проблеми дослідження / За ред. В.Л. Осовського. – К.: Стилос, 2001.
6. Гудков С.О. Воєнно-прогностична діяльність в Україні: Наукові засади та аналіз сучасного стану // Мультиверсум. Філософський альманах: Зб. наук. праць / Гол. ред. В.В. Лях. – Вип. 13. – К.: Україн. центр духовної культури, 2000.
7. Державна політика: аналіз та механізм її впровадження в Україні: Навч. посіб. / За заг. ред. В. Ребкала, В. Тертички. — К., 2000.
8. Коваленко А.О. Політичний аналіз і прогнозування. – К.: Наук. світ, 2002.
9. Кривошеїн В.В. Ризик як атрибут політики // Політичний менеджмент. – 2004. -- № 6.
10. Кривошеїн В.В. Проблема прийняття рішень в умовах соціально-політичної невизначеності // Грані. – 2005. -- № 1.
11. Кремень Т.В. Історія створення, цілі та завдання Римського клубу// Практична філософія. – 2001. - №3.
12. Крымский С.Б., Пилипенко В.Е., Салюк Ю.В. Верификация социальных прогнозов (методологический аспект). – К.: Наукова думка, 1992.
13. Матвієнко В.Я. Прогностика. – К.: Українські пропілеї, 2000.
14. Михальченко М. М. Політичні ризики суперечливих змін політичної системи України / Микола Михальченко. // Віче / Верховна Рада України. – Київ, 2008. № 19. – С. 36-37.
15. Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Зб. наук. праць / Харківський національний ун-т ім. В. Н. Каразіна / В. С. Бакіров (відп. ред. редкол.). — Х., 2002.
16. Пал Л., Леслі А. Аналіз державної політики. — К.: 1999
17. Парсонс В. Публічна політика: Вступ до теорії й практики аналізу політики — К., 2006.
18. Ребкало В. А., Валєвський О. Л., Кальниш Ю. Г. Політична аналітика та прогнозування: Навч. посіб. — К., 2002.
19. Ребкало В. А., Кальниш Ю. Г. Практикум з політичної аналітики в державному управлінні: Навч.-метод. посіб. — К., 2005.
20. Романов В., Рудік О., Брус Т. Вступ до аналізу державної політики. — К., 2001.
21. Телешун С. О., Баронін А. С. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації. — К., 2001.
22. Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. – К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2002.

Інтернет-ресурси

1. Harvard business revue [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://hbr.org/2007/07/six-rules-for-effective-forecasting>
2. NATO [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.nato.int/cps/ru/natohq/index.htm>

3. Oxford Dictionary [Электронный ресурс].– Режим доступа : <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>
4. UN [Электронный ресурс]. – Режим доступа :<https://www.un.org/en/>
5. Research library [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.researchgate.net/>
6. World Politics. [Электронный ресурс] // Cambridge University Press – Режим доступа : <https://www.cambridge.org/core/journals/world-politics>